

УДК 378.014.24(4)

[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-7\(25\)-717-730](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-7(25)-717-730)

Лунгу Валерій Іванович кандидат медичних наук, Одеський Національний Медичний Університет, доцент кафедри хірургічної стоматології, пров. Валіховський, 2, м. Одеса, 65082, <https://orcid.org/0000-0002-4096-2058>,

Асмолова Анна Олександрівна кандидат медичних наук, Одеський Національний Медичний Університет, доцент кафедри хірургічної стоматології, пров. Валіховський, 2, м. Одеса, 65082, <https://orcid.org/0000-0001-7565-9094>,

Пасечник Алла Михайлівна кандидат медичних наук, Одеський Національний Медичний університет, доцент кафедри хірургічної стоматології, пров. Валіховський, 2, м. Одеса, 65082, <https://orcid.org/0000-0002-6472-1494>,

Шихненко Катерина Іванівна кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри мовної підготовки, Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту, вул. Вишгородська, 21, м. Київ, <https://orcid.org/0000-0002-8623-2907>

Денисенко Анжела Олегівна кандидат педагогічних наук, доцент, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки, вул. Алчевських, 29, м. Харків, <https://orcid.org/0000-0003-4294-7844>

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ: МІЖНАРОДНІ ВЕКТОРИ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ УНІВЕРСИТЕТУ

Анотація. Глобалізований світ, який приніс нові технології, призвів до міжнародної інтеграції національних ринків і підприємств, у зв'язку з чим транснаціональним та малим підприємствам потрібні співробітники з міжкультурною компетенцією та знанням іноземних мов. Вища освіта дає студентам знання та досвід, які вони матимуть на все життя – це стартова смуга майбутнього студента. Інтернаціоналізація освіти стала визначальною характеристикою конкурентоспроможності закладів вищої освіти як на зовнішній, так і на внутрішньому контурах. Вона забезпечує інтегрування національного, міжкультурного та глобального рівнів у викладанні, навчанні, проведенні спільних досліджень та надання сервісних послуг університетами та системами вищої освіти.

Проаналізовано інтеграційні тенденції європейського та євразійського освітнього простору, що активно розвивається; показано, що сучасне міжна-

родне співробітництво у сфері вищої освіти реалізується у мережових комунікаціях стратегічних організацій-партнерів різних держав на основі сумісності цілей, ресурсів, інтересів, інструментів впливу, організаційних практик. У статті розглядаються особливості стратегії інтернаціоналізації у вищій освіті у країнах світу (Великій Британії, США, Китаю, Іспанії) на національному та інституційному рівні, яка формує парадигму міжнародного менеджменту у вищій освіті. В результаті показано, що основними механізмами/інструментами інтернаціоналізації вищої освіти як соціальної технології управління стають: спільні/мережові університети, консорціуми ЗВО, закордонні філії вишів, форуми ректорів, міжнародні між університетські асоціації, спільні освітні програми з видачею двох дипломів.

Ключові слова: глобальний ринок освіти, інтернаціоналізація вищої освіти, мережева взаємодія, академічна мобільність, цифровізація, конкурентоспроможність.

Lungu Valerii Ivanovych PhD, Odesa National Medical University, Assistant professor of the Surgical Dentistry, Valikhovskiy lane 2, Odesa, 65082, <https://orcid.org/0000-0002-4096-2058>

Asmolova Anna Oleksandrivna PhD, Odessa National Medical University, Assistant professor of surgical dentistry department, Valikhovsky lane 2, Odesa, 65082, <https://orcid.org/0000-0001-7565-9094>

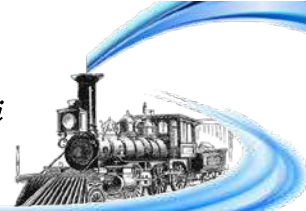
Pasechnyk Alla Mykhaylivna PhD, Odessa National Medical University, Assistant professor of the Surgical Dentistry Department, Valikhovsky lane, 2, Odesa, 65082, <https://orcid.org/0000-0002-6472-1494>

Shykhnenko Kateryna Ivanivna PhD in Pedagogy, Associate Professor, Head of the Department of Language Training, Institute of Public Administration and Research in Civil Protection, 21, Vyshhorodska St., Kyiv, <https://orcid.org/0000-0002-8623-2907>

Denysenko Anzhela Olehivna PhD in Pedagogy, Associate Professor, H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Associate Professor of the Department of Education and Innovative Pedagogy, 29 Alchevskikh St., Kharkiv, <https://orcid.org/0000-0003-4294-7844>

INTERNATIONALIZATION OF HIGHER EDUCATION: INTERNATIONAL VECTORS OF UNIVERSITY DEVELOPMENT STRATEGY

Abstract. The globalized world, which has brought new technologies, has led to the international integration of national markets and enterprises, in connection

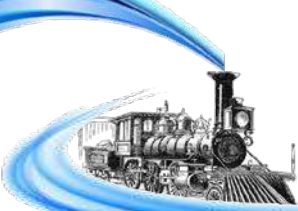
with which transnational and small enterprises need employees with intercultural competence and knowledge of foreign languages. Higher education gives students knowledge and experience that they will have for the rest of their lives - it is the starting line of the future student. The internationalization of education has become a defining characteristic of the competitiveness of higher education institutions both on external and internal circuits. It ensures the integration of national, intercultural and global levels in teaching, learning, joint research and service provision by universities and higher education systems.

The integration trends of the actively developing European and Eurasian educational space are analyzed; it is shown that modern international cooperation in the field of higher education is implemented in network communications of strategic partner organizations of different states based on the compatibility of goals, resources, interests, tools of influence, and organizational practices. The article examines the peculiarities of the strategy of internationalization in higher education in the countries of the world (Great Britain, USA, China, Spain) at the national and institutional level, which forms the paradigm of international management in higher education. As a result, it is shown that the main mechanisms/tools of internationalization of higher education as a social technology of management are: joint/network universities, consortia of higher education institutions, foreign branches of higher education institutions, rectors' forums, international inter-university associations, joint educational programs with the issuance of two diplomas.

Keywords: global education market, internationalization of higher education, network interaction, academic mobility, digitalization, competitiveness.

Постановка проблеми. Основними тенденціями сучасного освітнього простору є глобалізація, масовізація, комерціалізація, інтернаціоналізація, інтеграція та регіоналізація. З урахуванням впливу цифровізації на всі сфери життя системо формуючою тенденцією глобального ринку освіти стає інтернаціоналізація вищої освіти, управлінськими технологіями якої регулюються канали транскордонного потоку студентів, викладачів, науковців, освітніх програм, наукових проєктів, адміністративних кадрів. Структурно глобальний ринок вищої освіти представлений міжнародними спільними дослідницькими проєктами, спільними університетами, багатонаціональними експертними мережами, глобальними програмами академічної мобільності, регіональними центрами передового досвіду, міжнародними освітніми центрами та практиками трансформації вищої освіти [1].

Внесок міжнародної вищої освіти у соціально-економічний розвиток країн, у перехід до економіки знань очевидний. Крім того, вища освіта сприймається як інструмент «м'якої сили», як практика дипломатії знань.

Інтернаціоналізація вищої освіти стає динамічним запланованим процесом, розуміється як координовані дії ЗВО щодо реалізації стратегічних завдань управління вищою освітою з акцентом на його зміст, методи, людей та міжнародні структури [2]. Інтернаціоналізація як технологія управління міжнародною вищою освітою активно використовується у політиці різних держав. Якщо на початку 1990-х рр. інтернаціоналізація ЗВО здійснювалася через мобільність та інтеграцію окремих викладачів і програм, то в середині 1990-х - початку 2000-х інтернаціоналізація стала розглядатися як інститут, що регулює цілеспрямований «процес інтеграції міжнародного та міжкультурного виміру у функції навчання, досліджень та обслуговування установи» [3], як технологія впровадження «інтеграції міжнародного, міжкультурного чи глобального виміру в цілі, функції та надання вищої освіти» [4]. Інтернаціоналізація стає стратегічним завданням управління вищою освітою в розвинених країнах, а заклади вищої освіти розробляють стратегії інтернаціоналізації, які пронизують усю їхню інституційну структуру.

Процеси глобалізації та інтеграції на міжнародному ринку вищої освіти стимулювали розвиток мережових форм взаємодії та взаємозалежності національних університетів та систем вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Враховуючи актуальність заявленої проблематики, аналіз феномену інтернаціоналізації вищої освіти є науковим завданням. Академічні дослідження з оцінки інтернаціоналізації освіти представлені великою кількістю робіт як іноземних, так і вітчизняних авторів, серед яких можна виділити: У. Бранденбург, Дж. Найт, М. Дебіч [5-7]. Аналіз літератури по заявленій проблемі дозволяє стверджувати, що інтернаціоналізацію, як елемент глобалізаційної системи освіти, розглядають не інакше, як сферу діяльності сучасного закладу вищої освіти, але в той же час, мало робіт, в яких інтернаціоналізацію розглядали б у вигляді показника якості освітніх послуг. Потрібно розуміти, що інтернаціоналізація розглядається не лише як відповідь на виклики розвитку сучасної вищої освіти, а й як запит міжнародної економічної, соціокультурної, політичної глобалізації та інтеграції.

Інтернаціоналізація за визначенням Дж. Найта означає «процес впровадження міжнародної складової в дослідницьку, освітню та адміністративну функції вищої освіти» [8]. Ключовим зерном у даному формулюванні є те, що автор зазначає нерозривний взаємозв'язок усіх функцій та систем вищої освіти в процесі інтернаціоналізації, як найважливішої ланки глобалізації, та комплексний вплив інтернаціоналізації на вищу освіту, серед чого можна побачити взаємозв'язок між високими стандартами якості підготовки та інтернаціоналізацією освітніх послуг. У роботах Дж. Найта вказано два компоненти інтернаціоналізації, які зараз розвиваються: «інтернаціоналізація

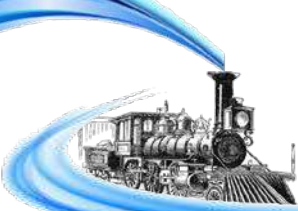

вдома» – діяльність, яка допомагає учням розбиратися в контекстах міжнародних відносин та отримувати міжкультурні навички, що у свою чергу готує студентів до роботи в полікультурному середовищі та «інтернаціоналізація за кордоном», що включає переміщення студентів, викладачів, вчених [8].

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є вивчення передумов розвитку феномену інтернаціоналізації вищої освіти, вивчення міжнародних векторів стратегії розвитку університету та сучасні тенденції глобального ринку вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Наприкінці ХХ - початку ХХІ ст. основними архітекторами проекту інтернаціоналізації вищої освіти стали уряди провідних держав Європи. Програмою цього проекту є прийнята у 1999 р. Болонська декларація будівництва європейського простору вищої освіти (ЄПВО, EHEA-The European Higher Education Area). В якості стратегічної мети Болонського процесу заявлено створення в Європі «найконкурентнішої та найдинамічнішої економіки у світі, заснованої на знаннях і здатної забезпечити стійке економічне зростання та розвиток, більшу кількість і кращу якість робочих місць, і більшу соціальну згуртованість» [8]. Забезпечення порівнянності та сумісності систем вищої освіти в Європі стало одним із тактичних завдань процесу інтернаціоналізації з метою активізації академічної мобільності, що відносно успішно сформувалося у березні 2009 р. та було відображено у Левенському комюніке міністрів освіти країн учасниць Болонського процесу [8]. У 2010 році було офіційно оголошено про створення європейського простору вищої освіти. У Болонському процесі (The Bologna Process) брали участь 49 країн, включаючи Україну. Його головним завданням стало транскордонне реформування національних систем вищої освіти, розробка критерію їхньої порівнянності та сумісності формування глобальної (загальноєвропейської) системи вищої освіти, побудованої за допомогою інструментів, заснованих на спільності принципів її функціонування. Європейський простір вищої освіти представлений сукупністю ідей та технологій організації освіти, сформульованих рядом європейських країн за участю всіх членів ЄПВО.

На конференції 2020 р. у Римі було досягнуто згоди побудувати інклюзивну (рівний доступ до вищої освіти), інноваційну (нові та більш узгоджені методи навчання, викладання, оцінки та практики, тісно пов'язані з новітніми науковими дослідженнями) та взаємопов'язану (загальні рамки та інструменти, що зміцнюють міжнародне співробітництво, реформи, що розширюють обмін знаннями, що підвищують мобільність співробітників та студентів) глобальну систему освіти. Передбачалося, що ЄПВО до 2030 року може стати основою стійкої, згуртованої та мирної Європи, а вища освіта стане ключовим фактором у досягненні цілей Організації Об'єднаних Націй у сфері сталого розвитку (ЦУР) [9].

Європейський Союз як інтеграційне об'єднання за останні 20 років довів ефективність науково-виробничої та освітньої кооперації на користь економічної інтеграції країн-учасниць. Загальна історична доля країн, готових сформувати Євразійський союз, подібність соціокультурних властивостей, економічних пріоритетів і політичних умов є важливими передумовами інтеграційного процесу. Так, Євразійська економічна комісія (ЄЕК) «вважає за важливе об'єднання потенціалів університетів держав Союзу та їх горизонтальну взаємодію на основі самоорганізації». Значна роль у формуванні єдиного євразійського освітнього простору належить Слов'янським університетам, які допомагають населенню колишніх союзних республік здобути вищу освіту. Таким чином, створюються соціокультурні передумови для забезпечення академічної мобільності в країнах СНД.

Навчання за кордоном - це спосіб для студентів отримати міжнародний досвід і розвиватися як в особистому, так і в професійному плані, крім того, це може бути стратегією поліпшення кар'єрних перспектив, особливо якщо необхідні знання та навички не можуть бути отримані в рідній країні. Міжнародні класи призводять: до покращення результатів навчання; розвитку міжкультурних навичок; створення міжнародних мереж, що готують як іноземних, так і вітчизняних студентів до життя та роботи в глобалізованому світі. За прогнозами ОЕСР, з урахуванням демографічних змін до 2025 року кількість іноземних студентів, ймовірно, сягне 8 млн. чол. [10]. Ключовою причиною впливає на вибір навчання за межами батьківщини є можливість зіткнутися з різними способами та методами освіти [11], а також надається можливість познайомитися і зрозуміти людей, їх традиції та культуру. Найбільш затребувані серед країн, що приймають, для іноземної країни представлені в табл. 1, у ЗВО цих держав навчається понад 50 % усієї світової кількості іноземних студентів.

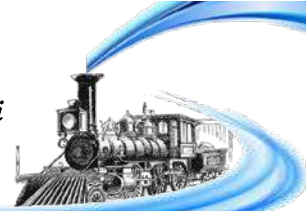
Таблиця 1

**Динаміка чисельності іноземних студентів по країнах,
що приймають, млн осіб**

Країна	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.
Австралія	0,24	0,25	0,15	0,75
Великобританія	0,23	0,26	0,19	0,34
Франція	0,34	0,32	0,3	0,31
Німеччина	0,35	0,4	0,41	0,33
США	0,36	0,35	0,12	0,37

Джерело: *K vs US Education System*. URL: <https://www.internationalstudent.com/study-abroad/guide/uk-usa-education-system/>

У той же час частка ринку найпопулярніших країн скорочується: частка іноземних студентів у США знизилася з 23% до 17%. Найбільша кількість

мобільних студентів у 2020 році проходила навчання у Північній Америці та Західній Європі [12]. Багатий досвід, який університети США передають іноземним студентам, є основною причиною того, що тисячі студентів обирають США в якості свого місця навчання і це підтверджується зростанням кількості іноземних студентів за останні п'ять років (рис. 1).

У навчанні США робиться наголос на особистий, освітній та професійний розвиток, який відбувається в результаті вивчення іншої культури, це допомагає учням застосовувати свої знання для взаємодії та вирішення проблем у реальному світі. У 2020/21 навчальному році в США навчалось 914 095 іноземних студентів, це менше, ніж у попередньому році (1,07 мільйона іноземних студентів), що ймовірно, пов'язано з впливом пандемії COVID-19. Більшість студентів, які навчаються у США представники Китаю та Індії (близько 68% всіх іноземних студентів у США). Менш ніж за 20 років відбулося збільшення кількості іноземних студентів з цих країн, що свідчить про те, що ці дві країни, перші у світі за загальною чисельністю населення, приділяють значну увагу освіті, а Сполучені Штати є популярним напрямом.

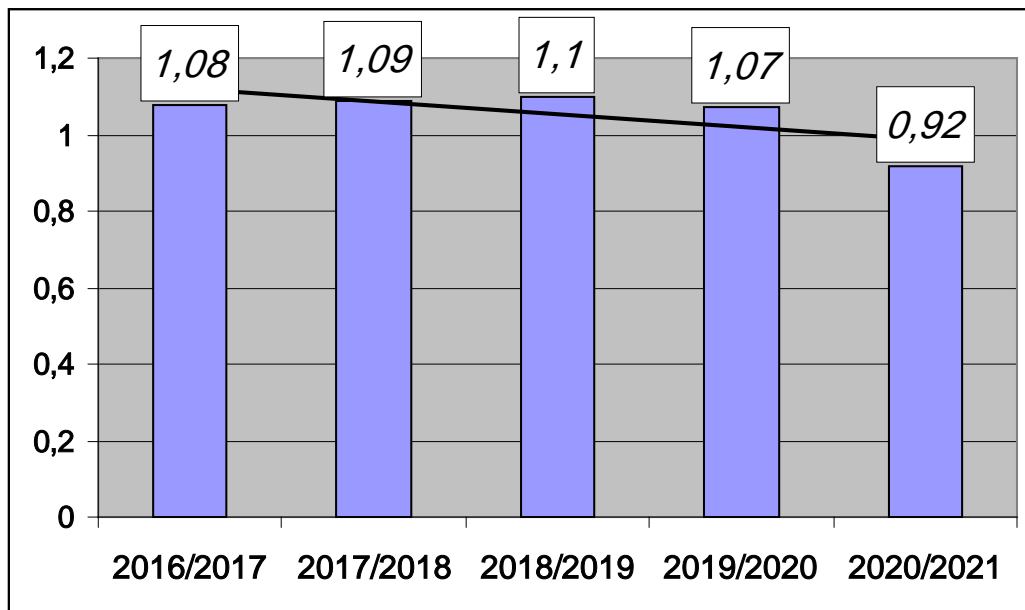

Рис. 1 Динаміка кількості іноземних студентів у США, млн осіб

Джерело: OECD.org. URL: [https://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/EDIF%202013--N%C2%B014%20\(eng\)-Final.pdf](https://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/EDIF%202013--N%C2%B014%20(eng)-Final.pdf)

Традиційно до змісту інтернаціоналізації освіти відносять такі форми міжнародного співробітництва як мобільність суб'єктів освітнього процесу; мобільність програм навчання; оформлення міжнародних стандартів щодо освітніх програм; інтеграцію міжнародних елементів та освітніх стандартів у реалізовані програми; оформлення освітніх союзів [5]. Інтернаціоналізація

системи вищої освіти у міжнародній практиці складається з «внутрішньої» інтернаціоналізації та «зовнішньої» або так званої освіти за кордоном, транскордонної освіти. У міжнародній практиці встановлено та визначено ряд стратегій інтернаціоналізації: узгоджений підхід; стратегія залучення кваліфікованої робочої сили; стратегія отримання прибутку; стратегія розширення повноважень. Так, узгоджений підхід до процесу інтернаціоналізації системи вищої освіти ґрунтується на довгострокових засадах політичного, культурного, академічного розвитку [13].

Ф. Альтбах і Х. де Віт зазначають, що інтернаціоналізація вищої освіти - це набір ідей і стратегій, пов'язаних з розумінням неминучості проникнення глобалізації в економічну сферу, з одного боку, і відкритістю суспільства, яке вітає розвиток співпраці між різними політичними, культурними та економічними партнерами. Вчені наголошують, що такі країни, як США та Великобританія, використовують інтернаціоналізацію як нішу для «великого бізнесу». Крім плати за навчання, іноземні студенти щорічно витрачають у Великій Британії 7 млрд фунтів стерлінгів. Однак, на думку вчених, ситуація незабаром почне змінюватися через міграційні питання, які досить гостро стоять на порядку денному як у США, так і в Європі, і це позначиться насамперед на вишах, що залежать від підтримки держбюджету цих країн.

Зовнішня політика Великобританії перебуває під пильною увагою академічної громадськості та агентств, які безпосередньо допомагають вишам розвивати стратегії в галузі інтернаціоналізації. У 2017 р. UK Trade Policy Observatory провела дослідження для Universities UK з метою з'ясувати, як можна розвивати зовнішні зв'язки британських вишів на основі Free Trade Agreements - ФТА (угоди про вільну торгівлю) через те, що тепер Британії доведеться вийти з угод ЄС та вишам необхідно створювати новий формат відносин із закордонними інститутами. Автори дослідження А. Вінтерс та Н. Тамбері [14] наполягають на тому, щоб уряд Великобританії на національному рівні проявив ініціативу щодо укладання угод про вільну торгівлю, причому під «ФТА» вони розуміють будь-яку угоду, в якій предмет міжнародної торгівлі (дослідницьким та освітнім послугам) відводиться істотна роль. Маючи значний експортний потенціал, сектор вищої освіти стикається з певними проблемами, виходячи на зовнішній ринок: різні вимоги до стандартів освіти, бар'єри для проникнення на національні ринки, коли законодавство будь-якої країни не наділяє закордонний заклад освіти рівнозначним статусом, а також питання і процедури визнання дипломів про вищу освіту. Враховуючи ці складнощі, експерти підсумовують, що уряду слід підтримати університети, тісніше взаємодіючи з питань міжнародного співробітництва. Для здобуття вищої освіти в Англії застосовуються різні терміни (табл. 2).

Таблиця 2

Терміни навчання в Англії

Програма	Тривалість
Національні сертифікати (NC)	1 рік
Найвищі національні сертифікати (HNC)	NC + 1 рік
Дипломи	2 роки
Найвищі національні дипломи	HNC + 1 рік
Базові ступені	2 роки
Ступінь бакалавра	3 роки
Ступінь магістра	Бакалаврат + 12 місяців
Ступінь доктора наук	Магістратура + 3-4 роки

Джерело: OECD.org. URL: [https://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/EDIF%202013--N%C2%B014%20\(eng\)-Final.pdf](https://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/EDIF%202013--N%C2%B014%20(eng)-Final.pdf)

У Великобританії можна знайти і виняткові ступені, пов'язані з бізнесом, так MBA надає доступ до кращих кар'єрних можливостей у світі, оскільки це затребувано найбільшими компаніями на міжнародному рівні. В даний час національна політика країни в галузі інтернаціоналізації націлена на розвиток наступних аспектів [15]: захист репутації вищої освіти Великобританії як бренду зі знаком високої якості шляхом створення умов для іноземних студентів та підтримання зв'язку з випускниками; розвиток міжурядового партнерства. Джон Філден [16] стверджує, що якщо ЗВО має твердий намір активно займатися міжнародною діяльністю, то необхідно, щоб кожен співробітник і кожен структурний підрозділ усвідомлювали, що вони так чи інакше будуть піддані впливу процесів інтернаціоналізації, які вже виходять за рамки повноважень відділу чи департаменту, що займається міжнародним співробітництвом, і якими заклад вищої освіти повинен навчитися керувати. Було вивчено та узагальнено досвід низки британських вузів щодо розвитку процесів інтернаціоналізації, у дослідженні взяли участь такі заклади освіти: Middlesex University; Bournemouth University; City University; Leeds Metropolitan University; University of Bath; University of Kent; Staffordshire University.

У звіті Managing International Activities in UK Universities явно фігурує ідея, що інтернаціоналізація у закладах вищої освіти впроваджується через вже налагоджені академічні зв'язки, що свідчить про політику мінімізації ризиків у розвитку міжнародного співробітництва. Іншим доказом точкового партнерства є механізм відстеження розвитку співробітництва після підписання договору співробітництва. У Middlesex University, наприклад, Центр міжнародної освіти є координуючим департаментом, який тісно взаємодіє із заступниками деканів та призначеними відповідальними особами за виконання зобов'язань конкретного договору, був створений спеціальний процедурний

документ – *standard procedures manual* в якості керівництва з розвитку партнерства, проводиться моніторинг успішності співробітництва. Дж. Філден дійшов висновку, що партнерство з розвитку освітніх програм більш чітко відстежується, ніж партнерство для спільних наукових досліджень, через великі вимоги системи контролю якості в першому випадку. Параметри, за якими вищі навчальні заклади налагоджують міжнародне партнерство: репутація вишу та позиція у рейтингах; фінансова спроможність; лідерські якості керівного складу (*leadership*); ступінь незалежності від державного фінансування; відданість академічній свободі; кількість магістрантів та докторантів.

Як результат свого дослідження з управління процесами інтернаціоналізації британський експерт узагальнив досвід досліджуваних вишів і запропонував на розгляд *Top Ten Good Practices* (10 найвдаліших практик) [16]: 1) наявність стратегії інтернаціоналізації; 2) наявність проректора (*Vice Chancellor*), який займається питаннями інтернаціоналізації; 3) існують механізми, згідно з якими кожним структурним підрозділом (факультетом, кафедрою) розробляється свій план міжнародного співробітництва; 4) в університеті діють робоча група або комітет для координації процесів впровадження інтернаціоналізації та моніторингу успішності; 5) менеджери старшої ланки очолюють *Country Groups* (групи фахівців вишу, які цілеспрямовано працюють з організаціями з однієї країни) для розвитку ключового цілеспрямованого партнерства; 6) існує чітка стратегія вибудовування партнерства; 7) ЗВО підтримує партнерство на інституційному рівні; 8) розвиток інтернаціоналізації вимагатиме певного фінансування; 9) готовність науково-педагогічного складу до участі у процесах інтернаціоналізації; 10) закордонні представницькі офіси тісно взаємодіють з *Country Groups*, щоб надати всіляку підтримку науковцям, студентам, випускникам, а також просувати інтереси вишу за кордоном.

Аналізуючи досвід Великобританії у розвитку інтернаціоналізації, необхідно відзначити, що національна політика спрямована на розвиток комерційного підходу в управлінні процесами інтернаціоналізації: виші формують свій бюджет, активно займаючись набором іноземних студентів, розробляючи стратегії транснаціональної освіти. Державні та неурядові агентства надають всіляку підтримку університетам Великобританії у нарощуванні міжнародного виміру в національній системі вищої освіти.

Оскільки єдиної моделі інтернаціоналізації не існує, кожна країна Європейського союзу (ЄС) пропонує свій механізм інтеграції національної системи вищої освіти, що відображає «історичний контекст, політичні орієнтири, домінуючі епістемології та уявлення щодо використання знань, а також концепції викладання та навчання» [17], в єдине освітнє міжнародне

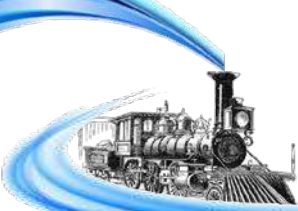
середовище. У зв'язку з цим представляється актуальним вивчення досвіду інтернаціоналізації вищої освіти однієї з провідних європейських держав – Іспанії. Іспанська стратегія інтернаціоналізації вищої освіти (2015–2020) була сформована відповідно до стратегії «Європа 2020», в якій вперше в історії ЄС моделюється спільна для всіх європейських вузів мета в галузі освіти – створення Єдиного європейського простору вищої освіти (ЄПВО). Порівняно з іншими країнами ЄС темпи інтеграції іспанських університетів до ЄПВО спочатку були нижчими від середнього. Проте ситуація помітно змінилася у 2016–2017 рр. після ухвалення Національної стратегії. В даний час у багатьох іспанських університетах створені та успішно функціонують відповідні підрозділи (інтернаціональні офіси або центри) для управління міжнародною діяльністю. Національна стратегія приділяє велику увагу інтернаціоналізації навчальних планів і створення умов в іспанських вишах для отримання подвійних або спільних міжнародних дипломів. Це вкрай необхідно для залучення іноземних студентів та фахівців, які можуть зробити значний внесок у розвиток економіки країни. У рамках ЄПВО давно працює загальний механізм взаємозаліку навчальних кредитів та визнання дипломів.

Вивчивши досвід іспанських вишів в інтернаціоналізації вищої освіти, можна зробити такі висновки [17]:

1. Загальна мета Національної стратегії інтернаціоналізації для іспанських вишів полягає у зміцненні університетської системи, здатної забезпечити міжнародну мобільність кращих студентів, викладачів, науковців та адміністративного персоналу, високу якість освіти, а також у розвитку потенціалу іспанської мови, інтернаціоналізації освітніх програм та науково-інноваційної діяльності. В результаті реалізації цієї стратегії ЗВО зможуть зробити внесок у соціально-економічний розвиток регіону.

2. Для досягнення цієї мети іспанські виші почали регулярно адаптувати нормативно-правову базу освітніх установ до постійно змінних вимог ринку праці, підвищувати привабливість університетів (покращувати умови для навчання іноземних студентів, створювати спільні освітні програми, зміцнювати позицію університетів у міжнародних рейтингах, брати участь у мережових міжнародних освітніх, наукових та інноваційних проектах та програмах), просувати іспанські виші на ринку міжнародної вищої освіти.

Аналіз досвіду європейських вишів у сфері інтернаціоналізації вищої освіти варто опрацювати та використати для підвищення міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних ЗВО та їх успішної інтеграції у світову систему вищої освіти. Так, в період з 24 по 28 жовтня 2022 р. на базі Західного університету Тимішоари в рамках міжнародного проекту Erasmus+ відбулася 11 зустріч щорічного заходу Erasmus International Week @West University of Timișoara на тему «Інтернаціоналізація вищої освіти у 2022-2023 рр. – Фокус

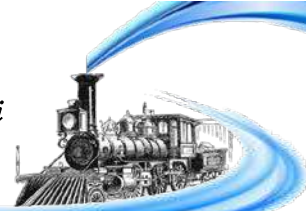

на Україну». 27 учасників з числа викладачів та адміністративних співробітників з 11 вишів України ділилися досвідом та визначали перспективи інтернаціоналізації вищої освіти в умовах війни [18].

Висновки. Інтернаціоналізація освіти поняття багатогранне. Її іманентною рисою є, з одного боку, спрямованість на інтеграцію міжнародної складової у національні наукові дослідження та освітні послуги, а з іншого – процес інтернаціоналізації, спрямований на експорт освітніх послуг та досягнень національної науки. Отже, інтернаціоналізація освіти є одним із факторів становлення глобального простору вищої освіти та класифікується як зовнішня та внутрішня. Саме в цій галузі відбувається кореляція змісту процесу інтернаціоналізації та якості освітніх послуг: поєднання заходів, передбачених змістом «внутрішньої» та «зовнішньої» інтернаціоналізацій, призводить до підвищення стандартів вишів, які змушені орієнтуватися на практики, підходи та стандарти більш глобалізованих освітніх структур, щоб перемогти у конкуренції за надання освітніх послуг та експорт освіти. Курс на інтернаціоналізацію в системі вищої освіти європейських країн – виклик часу, продиктований такими потребами сучасного суспільства, як підготовка кадрів нового покоління та якості кваліфікації, здатних працювати в умовах глобалізації; переформатування системи вищої освіти глобально і регіонально, що відображається в кількісних наукометричних і рейтингових показниках якості вищої освіти.

Література:

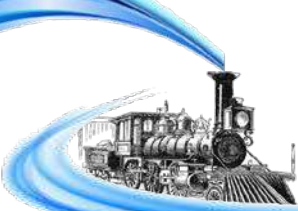
1. Onishchuk, I., Ikonnikova, M., Antonenko, T., Kharchenko, I., Shestakova, S., Kuzmenko, N., & Maksymchuk, B. (2020). Characteristics of Foreign Language Education in Foreign Countries and Ways of Applying Foreign Experience in Pedagogical Universities of Ukraine. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 12(3), 44-65. <https://doi.org/10.18662/rrem/12.3/308>
2. de Oliveira Barbosa M., Baeta Neves E. Internationalization of Higher Education: Institutions and Knowledge Diplomacy// *Sociologias*. 2020. Vol. 22. Is. 54. P. 22-44. DOI: 10.1590/15174522-104425
3. Knight. J. Internationalization: Elements and Checkpoints // CBIE Research. Canadian Bureau for International Education. 1994. Is. 7. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED549823.pdf>
4. Knight. J. Internationalization Remodeled: Definition, Approaches, i Rationales // *Journal of Studies in International Education*. 2004. Vol. 8. Is. 1. P. 5-31. DOI: 10.1177/1028315303260832
5. Brandenburg Uwe, Ermel Harald, Federkeil Gero, Fuchs Stephan , Gross Martin, i Menn Andrea How do Measure internationality and internationalisation of higher education institutions! Indicators and Key Figures / Uwe Brandenburg, Harald Ermel, Gero Federkeil, Stephan Fuchs, Martin Gross, and Andrea Menn, 2009. URL: https://www.che.de/downloads/How_to_measure_internationality_AP_92.pdf.
6. Hudzik John K., Stohl Michael Modelling Assessment of Outcomes and Impacts from Internationalisation, 2009. URL: http://www.academia.edu/21188936/Modeling_Assessment_of_Outcomes_and_Impacts_

7. Naidoo R., Jamieson I. Відомості про маркетинг: Global commodification of Teaching and Learning in Higher Education / R. Naidoo, I. Jamieson, 2005. URL: https://link.springer.com/chapter/10.1007/1-4020-3784-8_3.
8. Bologna beyond 2010: Report on the development of the European Higher Education Area// EHEA. URL: http://www.ehea.info/media.ehea.info/file/2009_Leuven_Louvain-la-Neuve/91/8/Beyond_2010_report_FINAL_594918.pdf
9. Roe Ministerial Conference 2020//EHEA. URL: http://www.ehea.info/Upload/Rome_Ministerial_Communique.pdf
10. International Trends in Higher Education 2015. URL: <https://www.ox.ac.uk/sites/files/oxford/International%20Trends%20in%20Higher%.pdf>
11. K vs US Education System. URL: <https://www.internationalstudent.com/study-abroad/guide/uk-usa-education-system/>
12. OECD.org. URL:<https://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/EDIF%202013>
13. OECD. Quality and Internationalisation в Higher Education. Париж: OECD, 1999. 268 p.
14. Alan Winters, Nicolo Tamberi (2017). Can Free Trade Agreements enhance opportunities for UK higher education after Brexit? // Universities UK.
15. Steve Woodfeld, Elspeth Jones (2015). Internationalization of Higher Education in the United Kingdom. In de Wit H., Hunter F., Howard L., Egron-Polak E. (Eds). Internationalization of Higher Education.
16. John Fielden (2008). Practice of Internationalization: Management International Activities в UK Universities. UK Higher Education International Unit.
17. Estrategia de Internacionalizaciyn de las universidades Espanolas 2015-2020 / Grupo de Trabajo de Internacionalizaciyn de Universidades, 2014. 48 p.
18. Інтернаціоналізація вищої освіти у 2022-2023 рр. – Фокус на Україну. URL: <https://interec.info>

References:

1. Onishchuk, I., Ikonnikova, M., Antonenko, T., Kharchenko, I., Shestakova, S., Kuzmenko, N., & Maksymchuk, B. (2020). Characteristics of Foreign Language Education in Foreign Countries and Ways of Applying Foreign Experience in Pedagogical Universities of Ukraine. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 12(3), 44-65. <https://doi.org/10.18662/rrem/12.3/308> [in English].
2. de Oliveira Barbosa M., Baeta Neves E. Internationalization of Higher Education: Institutions and Knowledge Diplomacy// *Sociologias*. 2020. Vol. 22. Is. 54. P. 22-44. DOI: 10.1590/15174522-104425[in English].
3. Knight. J. Internationalization: Elements and Checkpoints // CBIE Research. Canadian Bureau for International Education. 1994. Is. 7. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED549823.pdf> [in English].
4. Knight. J. Internationalization Remodeled: Definition, Approaches, i Rationales // *Journal of Studies in International Education*. 2004. Vol. 8. Is. 1. P. 5-31. DOI: 10.1177/1028315303260832 [in English].
5. Brandenburg Uwe, Ermel Harald, Federkeil Gero, Fuchs Stephan , Gross Martin, i Menn Andrea How do Measure internationality and internationalisation of higher education institutions! Indicators and Key Figures / Uwe Brandenburg, Harald Ermel, Gero Federkeil, Stephan Fuchs, Martin Gross, and Andrea Menn, 2009. URL: https://www.che.de/downloads/How_to_measure_internationality_AP_92.pdf. [in English].
6. Hudzik John K., Stohl Michael Modelling Assessment of Outcomes and Impacts from Internationalisation, 2009. URL: http://www.academia.edu/21188936/Modeling_Assessment_of_Outcomes_and_Impacts_

7. Naidoo R., Jamieson I. Відомості про маркетинг: Global commodification of Teaching and Learning in Higher Education / R. Naidoo, I. Jamieson, 2005. URL: https://link.springer.com/chapter/10.1007/1-4020-3784-8_3. [in English].
8. Bologna beyond 2010: Report on the development of the European Higher Education Area// EHEA. URL: http://www.ehea.info/media.ehea.info/file/2009_Leuven_Louvain-la-Neuve/91/8/Beyond_2010_report_FINAL_594918.pdf [in English].
9. Roe Ministerial Conference 2020//EHEA. URL: http://www.ehea.info/Upload/Rome_Ministerial_Communique.pdf [in English].
10. International Trends in Higher Education 2015. URL: <https://www.ox.ac.uk/sites/files/oxford/International%20Trends%20in%20Higher%.pdf>
11. K vs US Education System. URL: <https://www.internationalstudent.com/study-abroad/guide/uk-usa-education-system/> [in English].
12. OECD.org. URL: <https://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/EDIF%202013>
13. OECD. Quality and Internationalisation в Higher Education. Париж: OECD, 1999. 268 p.
14. Alan Winters, Nicolo Tamberi (2017). Can Free Trade Agreements enhance opportunities for UK higher education after Brexit? // Universities UK. [in English].
15. Steve Woodfield, Elspeth Jones (2015). Internationalization of Higher Education in the United Kingdom. In de Wit H., Hunter F., Howard L., Egron-Polak E. (Eds). Internationalization of Higher Education. [in English].
16. John Fielden (2008). Practice of Internationalization: Management International Activities в UK Universities. UK Higher Education International Unit. [in English].
17. Estrategia de Internacionalizaciyn de las universidades Espacolas 2015-2020 / Grupo de Trabajo de Internacionalizaciyn de Universidades, 2014. 48 p. [in English].
18. Internatsionalizatsiya vyshchoyi osvity u 2022-2023 rr. – Fokus na Ukrayinu. [Internationalization of higher education in 2022-2023 - Focus on Ukraine.] URL: <https://interec.info> [in Ukrainian]